

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

NADİR FİLOĞLU BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2020/37553

Karar Tarihi : 28/11/2024

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

İrfan FİDAN

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Hüseyin Özgür SEVİMLİ

Başvurucu : Nadir FİLOĞLU

Vekili : Av. Ali Çağatay KARAAHMET

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, idari para cezasının iptal edilmesi talebiyle yapılan bir başvuruda tanık sorgulama talebinin reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, bireysel başvuru konusu olayların meydana geldiği tarihte Bilecik'te içki satışı da yapılan bir büfe işletmektedir.

3. Kolluk görevlileri 31/12/2019 tarihinde saat 22.00'den sonra bu işyerinde içki satışı yapıldığına ilişkin tutanak düzenlemiş; tutanakta 31/12/2019 tarihinde saat 23.45'te başvurunun işlettiği büfeye bir kişinin elleri boş şekilde girdikten sonra elinde beyaz renkli poşet içinde R. ibareli şarapla çıktığını görmeleri üzerine onu durdurduklarını, kimlik kontrolünde Azerbaycan uyruklu A.M. olduğu anlaşılan kişiye bu şarabı nereden aldığını sorduklarında başvurunun işlettiği büfeden aldığını söylediğini, büfeye girip başvurucuya bilgi verdiklerini, başvurunun alkol satışı yapmadığını savunduğunu, üç kolluk görevlisi ile A.M.nin imzaladığı tutanağı başvurunun imzalamaktan imtina ettiğini belirtmiştir.

4. Bu tutanak, Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına (Daire Başkanlığı) gönderilmiş; Daire Başkanlığı işyeri sahibi olan başvuru hakkında 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanunu'nun 6. maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "*Alkollü içkiler, 22.00 ila 06.00 saatleri arasında perakende olarak satılamaz.*" hükmünün ihlal edildiği gerekçesiyle aynı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca 52.060 TL idari para cezası uygulamıştır.

5. Başvurucu, hakkındaki idari para cezasının ortadan kaldırılması için Bilecik Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) iptal başvurusunda bulunmuştur. Başvuru dilekçesinde;

i. Kolluk görevlileri büfeye geldiğinde yanlarında getirdikleri tutanağı gösterip yabancı uyruklu bir kişiye içki sattığından bahisle tutanağı imzalamasını istediklerini ancak bu kişiye saat 22.00'den sonra içki satmadığını,

ii. O sırada büfede bulunan eşi A.G.F. ile kendilerine yardım eden M.C.K.'nın içki satışı yapmadığına tanık olduğunu söyleyip büfedeki güvenlik kamera kayıtlarını birlikte incelemeyi ve büfeden içki aldığı iddia edilen kişinin getirtilerek kendileriyle yüzleştirilmesini teklif ettiği hâlde kolluk görevlilerinin bunu reddettiğini,

iii. Sattığı iddia edilen şarap markasının tükenmiş olması nedeniyle bu ürünü satmasının mümkün olmadığını, bu yöndeki itirazlarının tutanağa aktarılmasını istemesine rağmen kolluk görevlilerinin bu hususları tutanağa yazmadığını,

iv. Olaydan sonra yaptığı araştırmada kolluk görevlilerinin A.M.yi durdurduklarında A.M. nin Türkçe bilmediğini fark ettiklerini, bunun üzerine onunla işaret diliyle konuşmaya çalıştıklarını ve tercüman olmaksızın aldıkları beyana dayanarak tutanak düzenlediklerini öğrendiğini,

v. Kendisinin A.M.yi bulup onunla tercüman aracılığıyla görüştüğünü, tercümanın aktardığına göre A.M.'nin kolluk görevlilerinin dediklerinden bir şey anlamadığını, sivil kıyafetli bu kişilerin sigara alabilecekleri bir yer olup olmadığını sorduklarında onlara bu büfeyi işaret ettiğini, ona içkiyi nereden aldığını sorduğunda ise kendi büfesi yerine başka yerden alıp belinde taşıırken yakalandığını söylediğini, A.M. ile yaptığı konuşmaya M.C.K., Ü.Ç. ve tercüman olduğunu beyan ettiği C.H.'nin de tanık olduğunu ileri sürmüştür.

vi. Söz konusu satışa ilişkin çelişkilerin giderilmesi için başvuru incelemesinin duruşma açılarak yapılmasını ve tercüman olduğunu söylediği kişi de dâhil olmak üzere başvuru dilekçesinde adları geçen kişilerin tanık sıfatıyla ifadelerinin alınmasını talep etmiştir.

6. Hâkimlik; anılan başvuru üzerine incelemenin duruşma açılarak yapılmasına, anılan tutanağı düzenleyen üç kolluk görevlisinin duruşmada hazır edilmesine ve olay yerinde bulunan kameraların kolluk görevlileri tarafından tespit edilerek olay anına dair kayıtların getirtilmesine karar vermiştir. Kolluk görevlileri kamera kayıtlarının tespitine dair yaptıkları araştırma sonucunda olayın üzerinden geçen süre itibarıyla büfe ve çevresindeki yerlere ait kameralarda olay anına dair kayıtların bulunmadığını belirtmiştir. Daire Başkanlığı, Hâkimliğe gönderdiği yazı ekinde A.M.'de bulunduğu belirtilen şarap şişesine dair fotoğrafları da sunmuştur.

7. Hâkimliğin 30/9/2020 tarihinde yaptığı duruşma sırasında, yıllık izinde olduğu belirtilen bir kolluk görevlisi haricinde tutanakta imzası bulunan iki kolluk görevlisi ile başvuruçunun eşi A.G.F. ve olay günü büfede çalıştıklarını belirttiği M.C.K. ile Ü.Ç. hazır bulunmuştur. Kolluk görevlileri tanık sıfatıyla alınan ifadelerinde birbirleriyle benzer şekilde tutanakta yazılan hususların doğru olduğunu ve içki alan kişinin Türkçeyi anlayıp konuşabildiğini söylemiştir.

8. Başvurucunun eşi A.G.F. tanık sıfatıyla verdiği ifadesinde; kolluk görevlileri büfeye geldiklerinde büfenin önünde kendisi, başvuru, M.C.K. ve Ü.Ç. ile oturdıklarını, içki satışı yapmadıklarını göstermek için birlikte kamera kayıtlarını izlemeyi teklif ettikleri hâlde kolluk görevlilerinin bunu kabul etmeyip, satışa dair belge sunmadıkları gibi içki aldığını iddia ettikleri kişiyi de büfeye getirmediklerini, M.C.K.'nin olaydan sonra A.M.yi bulup büfeye bir tercümanla birlikte getirdiğini söylemiş ve A.M. ile konuştuklarında kolluk görevlilerinin kendisine söyledikleri arasında "*sigara*" kelimesini anladığını, nereden sigara alabileceklerini sorduklarını düşünüp büfeyi gösterdiğini, üzerinde yakalanan şarabı büfeden satın almadığını söylediğini, başvurunun yanına M.C.K., Ü.Ç., A.M. ve tercüman olan kişiyi alıp A.M.yi yeniden ifadesi alınmak üzere karakola götürdükleri hâlde bu kişinin ifadesinin alınmadığını aktarmıştır.

9. Başvurucu; duruşma sırasında A.G.F.'nin yanı sıra M.C.K., Ü.Ç., A.M. ve tercüman olduğunu ileri sürdüğü H.C.'nin de tanık sıfatıyla beyanlarının alınmasını talep etmiş; Hâkimlik ise Duruşma Tutanağı'na M.C.K. ile Ü.Ç.'nin büfede sigortalı çalışan olmadıklarını beyan edildiğini aktardıktan sonra bu nedenle olay tarihinde büfede çalışıp çalışmadıkları konusunda çelişki olduğundan bahisle tanık sıfatıyla ifadelerinin alınmasına dair talebi reddetmiştir. Diğer yandan A.M. ile C.H.'nin de duruşmada hazır edilerek tanık sıfatıyla beyanlarının alınmasına dair talebin iptal başvurusu hakkında karar verileceği sırada değerlendirilmesine karar vererek duruşmayı sonlandırmıştır.

10. Hâkimlik, duruşma sonrası dosya üzerinden yaptığı inceleme sonunda 7/10/2020 tarihli kararla iptal başvurusunu reddetmiştir. Gerekçeli kararda başvurunun savunmalarına, kolluk görevlilerinin düzenlediği tutanak ile duruşmada beyanları alınan tanık beyanlarına atıfta bulunan Hâkimlik; olay anına ilişkin belirleyici delilin büfedeki kamera kaydı olduğunu vurgulamış ve başvurunun aşamalarda büfesinin kamerasına ait kayıtları sunmamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu değerlendirmiştir. Hâkimlik ayrıca kolluk görevlilerinin düzenlediği tutanağın resmî belge niteliğinde ve aksi ispat edilene kadar içeriğinin gerçek olduğunu, kolluk görevlilerinin de tanık sıfatıyla alınan beyanlarında tutanağı doğruladıklarını, başvurunun bu tutanağın aksini ispat etmeye yarayacak delil sunmadığını, talebi doğrultusunda diğer kişilerin de tanık sıfatıyla ifadelerinin alınmasının yargılamayı uzatacağını değerlendirmiş; bu nedenle anılan kişilerin dinlenmesi taleplerini reddetmiştir.

11. Başvurucu, iptal başvurusunda ileri sürdüğü itirazlarına ek olarak;

i. A.M.'nin duruşma sırasında ifadesinin alınması suretiyle bu kişinin Türkçe bilip bilmediğinin ortaya çıkarılabileceğini, kolluk görevlilerinin düzenlediği tutanağın aksini bu suretle ispatlayabileceği hâlde başta A.M. olmak üzere başvurusunda ve duruşma sırasında dinlenmesini talep ettiği kişilerin dinlenmemesi nedeniyle tutanağa etkili şekilde itiraz edemediğini,

ii. Büfeye gelen kolluk görevlilerinden kamera kayıtlarını incelemelerini istemesine rağmen görevlilerin bu incelemeyi yapmadıklarını, sonradan da görüntülerin silindiğini fark ettiğini, sonuç olarak Hâkimliğin delil toplama konusunda idareye ait olan görev ve sorumluluğu kayıtların sunulmaması nedeniyle hukuka aykırı olarak kendisine yüklediğini beyan ederek Hâkimlik kararına karşı itiraz kanun yoluna müracaat etmiştir.

12. Başvurucunun itirazı, Eskişehir 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin (itiraz makamı) 26/10/2020 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir. Başvurucu, nihai kararı aynı tarihte öğrendikten sonra 24/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

14. Başvurucu, kolluk görevlilerince düzenlenen tutanakta kendisinden içki satın aldığı belirtilen A.M.nin duruşmada hazır edilerek sorgulanmasına imkân sağlanmaması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; konuya ilişkin yargısal içtihatlarla değinildikten sonra ihlal iddiaları ele alınırken anılan içtihatlar ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

16. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı yönünden incelenmiştir.

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında *tanık* kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve *tanık sorgulama hakkı* ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adillğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeninin varlığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmaması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulama imkânı bulamadığı tanık tarafından verilen beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulama imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (*Atila Oğuz Boyalı* [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; *Selçuk Demir* [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; *AZ. M.* [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; *Baran Karadağ* [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; *Orhan Güleriyüz* [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; *Abdurrahim Balur* [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; *Onur Urbay* [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; *Zekeriya Sevim* [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; *Metin Akdemir* (2) [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; *Uğur Özcan* [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40).

19. Başvuru konusu olayda incelenmesi gereken ilk sorun, duruşmada dinlenmeyen tanık A.M.nin duruşmada dinlenmemesinin geçerli bir nedene dayanıp dayanmadığıdır.

Olayda başvuru hakkında 22.00-06.00 saatleri arasında içki satışı yaptığı gerekçesiyle idari para cezası uygulanmıştır. Söz konusu idari para cezası, kolluk görevlilerinin A.M.nin saat 23.45'te içki aldığına ilişkin beyanı sonucu düzenledikleri tutanağa dayanmaktadır. Başvurucu; içkinin A.M.ye kendi işlettiği büfeden satılmadığını, Azerbaycan vatandaşı olan bu kişinin Türkçe bilmediğini, bu nedenle kolluk görevlilerinin A.M.ye sordukları soruyu A.M.nin anlamadığını ve onlara içkiyi kendi büfesinden aldığını söylemediğini, bu kişiyi olaydan sonra tanık M.C.K.nın bulup dükkâna getirdiğini, onunla ancak yine M.C.K.nın yanında gelen tercüman C.H. aracılığıyla anlaştığını, aralarında geçen konuşmada da A.M.nin görevlilerin kendisinden sigara alabilecekleri bir yer olup olmadığını sorduklarını sanıp büfeyi gösterdiğini, içkiyi ise başka bir yerden aldığını söylediğini iddia ederek A.M.nin duruşmada dinlenmesi yönündeki talebini Hâkimliğe iletmıştır (bkz. §§ 5, 8). Hâkimlik ise tanık A.M.nin duruşmada dinlenmesi yönünde bir işlem yapmamıştır. Buna göre tanık A.M.nin duruşmada dinlenmesi için Hâkimlik makul bir çaba sergilememiştir. Dolayısıyla başvurunun tanık sorgulama hakkından yararlandırılmamasının geçerli bir nedene dayandığını söylemek mümkün gözükmemektedir.

20. İkinci olarak Hâkimlikçe verilen kararın tek veya belirleyici ölçüde, başvurunun sorgulama imkânına sahip olmadığı tanık A.M. tarafından verilen ve tutanağa aktarılan ifadeye dayanıp dayanmadığına bakılmalıdır. Somut olayda uyuşmazlık, saat 22.00'den sonra içki satışı yapıp yapılmadığına ilişkindir. Hâkimlik, başvurunun reddi kararında A.M.nin saat 23.45'te elindeki poşette bulunan içkiyi başvurunun büfesinden aldığına dair kolluğa verdiği sözlü beyan neticesinde tutulan 31/12/2019 tarihli tutanağın yanı sıra başvurunun büfedeki kameranın olay anına dair kayıtlarını sunmamasına da dayanmıştır (bkz. § 10). Başvurucu ve eşi olan tanık A.G.F. ise büfeye gelen kolluk görevlilerine kamera kayıtlarını birlikte incelemeyi teklif etmelerine rağmen görevlilerin A.M.nin beyanıyla yetinip inceleme yapmadıklarını söylemiş, başvuru ayrıca aradan geçen sürede silinen kayıtları vaktinde temin etmenin idarenin görevi olduğu hâlde bu konuda kendisine sorumluluk yüklendiğini öne sürmüştür (bkz. §§ 8, 11). Bu noktada kolluk görevlilerinin tutanakta ve tanık sıfatıyla verdikleri ifadelerde büfeye girdikleri zaman içki satışına dair kamera kaydı olup olmadığı hususunda araştırma yaptıklarına ve başvurunun -ayrıca tanık A.G.F.nin içki satışı yapılmadığına dair itirazını desteklemek için kamera kayıtlarını incelemeyi teklif ettiğine ilişkin itiraz yönünden herhangi bir açıklama yapmadıklarını da belirtmek gerekir.

21. Öte yandan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesi kapsamında açıkça belirtilmemiş olmasına karşın susma hakkı ve kendini suçlamama hakkı (*nemo tenetur ilkesi*) adil yargılanma hakkının unsurlarındandır. Susma hakkı ve kendini suçlamama hakkı, öncelikle bir kişinin sorulara cevap vermeyi reddettiği için mahkûm edilemeyeceği anlamını taşır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında, her ne kadar Sözleşme'nin 6. maddesinde özellikle belirtilmemiş olsa da sessiz kalma ve bunun bir parçası olan- kendini suçlamama hakkının adil yargılanma kavramının esasını oluşturan ve genel olarak kabul edilen uluslararası kuralların özünde bulunan bir hak olduğu belirtilmiştir. Bu hakkın gerekçeleri arasında, sanığın yetkililerce uygunsuz bir şekilde zorlamaya maruz kalmaya karşı korunması yoluyla adaletin tecellisindeki hatalı uygulamaları önlemek ve 6. maddenin hedeflerini yerine getirmek bulunmaktadır. Bu bağlamda söz konusu hak, masumiyet karanesiyle yakından bağlantılıdır (*John Murray/Birleşik Krallık*, B. No: 18731/91, 8/2/1996, § 45; *Saunders/Birleşik Krallık*, B. No: 19187/91, 17/12/1996, § 68, 69; *Kolu/Türkiye*, B. No: 35811/97, 2/8/2005, § 51). Kendini suçlamama hakkı, öncelikle suçlanan kişinin sessiz kalma iradesine saygı gösterilmesiyle ilgilidir ve bir ceza davasında iddia makamının sanığın iradesini hiçe sayarak zorlama veya baskıyla elde edilen delillerle

başvurmaksızın sanık aleyhindeki davayı kanıtlamaya çalışmasını gerektirir (*Bykov/Rusya* [BD], B. No: 4378/02, 10/3/2009, § 92).

22. Benzer şekilde *Funke/Fransa* (B. No: 10828/84, 25/2/1993) başvurusuna konu olayda, gümrük yetkililerince yurt dışındaki serveti konusunda beyanda bulunması talep edildiği hâlde cevap vermeyen, evinde yapılan aramada da delil niteliğinde belge ele geçirilemeyen başvuru, söz konusu talep konusuyla ilgili beyanda bulunmaması nedeniyle para cezasıyla cezalandırılmıştır. AİHM, başvurunun cezalandırılmasıyla gümrük idaresince var olduğuna inanılan belgelerin tedarik edilmesinin amaçlandığını değerlendirerek konuyu kendini suçlamama hakkı kapsamında ele almış ve gümrük mevzuatından kaynaklanan özel koşullar nedeniyle de olsa anılan hak doğrultusunda başvurucudan kendi aleyhinde olabilecek delili sunmasının talep edilemeyeceği gerekçesiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (*Funke/Fransa*, § 44).

23. Masumiyet karanesi, Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında da "*Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.*" şeklinde düzenlenmiştir. Masumiyet karanesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013). Anılan karine, kişinin suç işlediğine dair kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan suçlu olarak kabul edilmemesini güvence altına almaktadır. Bunun sonucu olarak kişinin masumiyeti *asıl* olduğundan suçluluğu ispat külfeti iddia makamına ait olup kimseye suçsuzluğunu ispat mükellefiyeti yüklenemez. Ayrıca hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılamaya makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez ve suçlu muamelesine tabi tutulamaz (*Kürşat Eyo*l [2. B.], B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 26). Sanık masumiyet karanesi gereği suçsuz sayıldığı için yargılama yapılmakta ve maddi gerçeğe ulaşılmaya çalışılmaktadır. Maddi gerçeğe ulaşmak için suç isnadı altında olan kişiden masum olduğunu ispat etmesi istenemez. Çünkü suç isnadı altında da olsa kişi, hükmen sabit oluncaya kadar suçsuz kabul edilmektedir (*Adem Hüseyinoğlu* [2. B.], B. No: 2014/3954, 15/2/2017, § 35).

24. Bu durumda Hâkimliğin başvurunun kamera kayıtlarını teslim etmemesini onun aleyhinde bir durum olarak değerlendirmesini masumiyet karanesinin görünümlerinden olan susma hakkı ve kendini suçlamama hakkıyla bağdaştırmak mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla iki kolluk görevlisi tanığın içeriğini beyanlarıyla doğruladıkları tutanakta yer verilen A.M.ye ait sözlü ifadenin dolaylı olarak karara götüren *tek* olmasa da *belirleyici* nitelikte delil olduğunun kabul edilmesi gerekir.

25. Son olarak duruşmada sıranmayan tanık A.M.nin beyanının kullanılmasından dolayı savunma tarafının karşılaştığı zorlukları telafi eden dengeleyici güvencelerin başvuruca tanınip tanınmadığı incelenmelidir. Diğer bir ifadeyle yargılama da sorgulanmamış tanığın beyanlarının incelemelere tabi tutularak güvenilirliğinin ve doğruluğunun saptanması amacıyla kabahatli olduğu iddia edilen kişiye telafi edici güvenceler sağlayan bir usulün izlenip izlenmediği ortaya çıkarılmalıdır. Bu kapsamda Hâkimlikçe karar verilirken sıranmamış tanığın beyanını destekleyen başka doğrulayıcı delillere dayanılması telafi edici güvencelerden biri olarak kabul edilebilir. Somut olayda Hâkimlik, gerekçeli kararında sorgulanmayan tanığın beyanına göre hazırlanan ve içeriği iki kolluk görevlisi tanığın beyanlarıyla doğrulanan tutanağa ağırlık vererek başvurunun yasaklı saat diliminde içki satma kabahatini işlediği sonucuna ulaşmıştır. Hâkimlik kararında tanık beyanının doğruluğunun teyit edilmesi amacıyla yeterli ölçüde başka doğrulayıcı delile

atf yapıldığını söylemek mümkün gözükmemektedir. Doğrulayıcı delil olarak içkiye ait fotoğraflar da (bkz. §6) kolluk görevlisi tanıkların beyanlarıyla birlikte değerlendirilmediğinde başvuruyla ilişkilendirilmesine elverişli değildir.

26. Sorgulanamayan tanıkların beyanlarının güvenilirliğinin ve doğruluğunun saptanması amacıyla sağlanabilecek bir diğer telafi edici güvence ise kabahatli olduğu iddia edilen kişiye olayı kendi açısından anlatma ve delillerini sunma imkânı tanınmasıdır. Yargılama sırasında başvurunun olayı kendi açısından Hâkimliğe açıklama, iddia ve delillerini sunma, tutanağın içeriğinin güvenilirliğine ve doğruluğuna şüphe düşürme imkânı bulunduğu görülmüştür. Kamu görevlilerince düzenlenen tutanağın gerçekliği karinesi aksi ispat edilebilir nitelikte olup bu bağlamda başvuru, tanık M.C.K.nın olaydan sonra A.M.yi büfeye getirdiğinde bu kişinin Azerbaycan uyruklu olması nedeniyle Türkçe bilmediğini öğrendiğini ve onunla tercüman C.H. aracılığıyla iletişim kurduğunu, aralarında geçen konuşma sırasında A.M.nin tutanağa yansıyan sözlü beyanını doğrulamadığını ileri sürerek tutanak içeriğindeki vakıyı inkâr etmiştir. Dolayısıyla başvurunun tanık A.G.F.nin beyanıyla da desteklenen bu iddiası karşısında tutanağa yansıyan suçlayıcı beyanlarıyla ilgili olarak başvurucuya A.M.yi sorgulama imkânı sağlanmasının cezaya dayanak olan tutanağın aksini ispat edebilmesi açısından önem taşıdığı açıktır.

27. Ancak Hâkimlik, başvurunun itiraz dilekçesinde ve yargılama aşamasında belirttiği bu iddialarla ilgili olarak bir değerlendirme yapmamıştır. Dahası A.M.nin Türkçeyi anlamadığı konusundaki itiraz açısından bu kişiye tercümanlık yaptığı ileri sürülen C.H. ile başvurunun duruşmada hazır ettiği kişilerden özellikle olaydan sonra A.M.yi bulup büfeye getirdiğini ve aralarında geçen konuşmaya tanık olduğunu iddia ettiği M.C.K.nın dinlenmemesi hususunda geçerli bir neden de ortaya koymamıştır. Nitekim Duruşma Tutanağı'nda M.C.K.nın büfede sigortalı çalışan olmamasının başvuruca isnat edilen fiil hakkında bilgi verebilmesine hangi nedenle engel olacağına dair açıklama yoktur (bkz. § 9). Sonuç olarak güvenilirliği ve doğruluğu test edilmemiş tanık A.M.nin beyanı belirleyici ölçüde hükme esas alındığı hâlde savunma tarafına karşılaştığı zorlukları telafi edecek karşı dengeleyici güvencelerin tanınmadığı anlaşılmıştır.

28. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğince karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvuru, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

30. Başvuruda tespit edilen tanık sorgulama hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

31. Belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme ve gösterilen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisi kural olarak yargılamayı yürüten derece mahkemelerine aittir (*Orhan Kılıç* [GK], B. No: 2014/4704, 1/2/2018, § 44). Bu bağlamda somut olayda başvurusunun idari para cezasına dayanak olan kabahati işleyip işlemediği yönünde karar vermek Anayasa Mahkemesinin görevi değildir. Anayasa Mahkemesince verilen ihlal kararı, başvurusunun idari para cezasının ortadan kaldırılmasına ilişkin başvurusunun kabulü anlamına gelmediği gibi ihlal kararının gereklerinin yerine getirilmesi amacıyla yapılacak yeniden yargılama neticesinde başvurusunun başvurusunun kabul edilmesi gerektiği anlamına da gelmemektedir. İhlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemler yerine getirildikten sonra yapılacak değerlendirmede Hâkimlikçe delillerin takdir biçimine göre benzer veya farklı bir sonuca varılması mümkündür.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin tanık sorgulama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bilecik Sulh Ceza Hâkimliğine (2020/1027 D. İş) GÖNDERİLMESİNE,

D. 446,90 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.446,90 TL yargılama giderinin başvuruca ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurusunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 28/11/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.